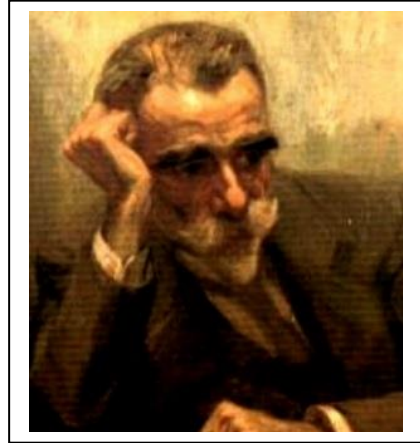

Στις 27 Οκτωβρίου 1943, έκλεισε τα γήινα μάτια του ο Κωστής Παλαμάς στο σπίτι του στην Πλάκα

Γράφει
Ο Ευάγγελος Μαυρογόνατος
Απόστρατος Αξιωματικός του Στρατού Ξηράς
Αρθρογράφος - Ιστορικός Ερευνητής

Ο Κωστής Παλαμάς, ο νεώτερος εθνικός μας βάρδος, γεννήθηκε στις 13 Ιανουαρίου 1859 στην Πάτρα, από γονείς Μεσολογγίτες. Η οικογένειά του έχει να επιδείξει πολλούς αγωνιστές, κληρικούς και διδασκάλους του Γένους, μεταξύ των οποίων και τον Γρηγόριο Παλαμά. Προπάππος του ήταν ο Παναγιώτης Παλαμάς, ιδρυτής της ονομαστής Παλαμαίας Σχολής στο Μεσολόγγι, στην οποία δίδασκε.

Σε ηλικία 15-16 ετών ο Κωστής είχε ήδη χάσει τους γονείς του και φιλοξενήθηκε από τότε στη γενέθλια πόλη του πατέρα του, το Μεσολόγγι.

Η πληγωμένη ευαισθησία του τον έκανε κλειστό και αυτοσυγκεντρωμένο. Έβρισκε παρηγοριά στο γράψιμο στίχων και μάλιστα, με μια πρώιμη επίδοση, από την ηλικία των εννέα ετών.

Ο Κωστής Παλαμάς τελείωσε το Δημοτικό και το Γυμνάσιο στο Μεσολόγγι και το 1875 γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά η δίψα του για τα γράμματα και την ποίηση δεν τον άφησε να τελειώσει τις σπουδές του.

Εγκατέλειψε τελικώς τη Θέμιδα, για να υπηρετήσει τις Μούσες. Συνεργάστηκε με εφημερίδες και περιοδικά και από το 1886 άρχισε να εκδίδει τους στίχους του σε βιβλία.

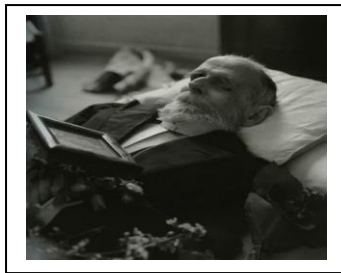
Στις 27 Δεκεμβρίου 1887, παντρεύτηκε τη Μαρία Βάλβη, γόνο πολιτικής οικογένειας του Μεσολογγίου, που έχει επίσης να επιδείξει πολλούς αγωνιστές (Γιάννης Βάλβης κ.λπ.). απέκτησαν τρία παιδιά: τον Λέανδρο, τη Ναυσικά και τον Άλκη.

Ένα θλιβερό γεγονός που βύθισε σε βαθιά θλίψη τον Παλαμά ήταν ο θάνατος του πολύκλαυστου αγαπημένου του αγοριού, του Άλκη. Όσες ημέρες βρισκόταν στον «Ευαγγελισμό» κοντά στο άρρωστο παιδί του, που λέγεται ότι είχε όγκο στο κεφάλι, τόση ήταν η οδύνη του, που ο Χίος ποιητής Λάμπρος Πορφύρας, φιλολογικό ψευδώνυμο του Δημητρίου Σύψωμου, έγραψε

Ο ΑΛΚΗΣ

σε επιστολές του στον Κώστα Χατζόπουλο που βρισκόταν στη Φινλανδία: Σπεύσον, χάνομεν τον Παλαμάν». Η βαθιά οδύνη του για τον θάνατο του Άλκη υπήρξεν ίσως η αιτία που έγραψε το αριστούργημά του, «Ο Τάφος», (1898).

Ο Κωστής Παλαμάς βαριά άρρωστος έφευγε από την γήινη ζωή στις **27 Οκτωβρίου 1943**, σε ηλικία 84 ετών, στο σπίτι του, στην οδό Περιάνδρου 3 στην Πλάκα. Πριν από λίγες ημέρες στις 9 Φεβρουαρίου είχε χάσει και τη σύζυγό του Μαρία.

Το νέο του θανάτου του επιφανέστερου ποιητή της γενιάς του 1880 κυκλοφόρησε με αστραπιαία ταχύτητα στην κατοχική Αθήνα. «Χτες βράδυ μία είδηση ακατανόητη μας ήρθε. Μία είδηση ασύλληπτη. Ο Γέρο-Παλαμάς πέθανε. Είχαμε ξεχάσει πως ήταν θνητός» γράφει στο προσωπικό της ημερολόγιο η Ιωάννα Τσάτσου.

Από νωρίς το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1943, πλήθος λαού άρχισε να συγκεντρώνεται στο Α' Νεκροταφείο της Αθήνας για να αποτίσει το ύστατο χαιρε στον μεγάλο ποιητή, αλλά και για να εκφράσει τα αντικατοχικά του αισθήματα.

Στις 11 το πρωί άρχισε η νεκρώσιμος ακολουθία, χοροσταντούντος του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Δαμασκηνού. Ο πνευματικός κόσμος της χώρας έδωσε βροντερό «παρών»: Σπύρος Μελάς, Μαρίκα Κοτοπούλη, Κωνσταντίνος Τσάτσος, Γιώργος Θεοδοκάς, άγγελος Σικελιανός, Ηλίας Βενέζης, Ιωάννα Τσάτσου, Γιώργος Κατσίμπαλης, κ.ά.

Οι επίσημες αρχές, προσπαθώντας να περιορίσουν το νόημα της παλλαϊκής συγκέντρωσης, εκπροσωπήθηκαν στην κηδεία από τον ίδιο τον δοτό πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Λογοθετόπουλο και από εκπροσώπους των γερμανικών και ιταλικών κατοχικών δυνάμεων.

Αυτό δεν απέτρεψε τη μετατροπή της κηδείας σε εκδήλωση πατριωτικής έξαρσης.

«Σε αυτό το φέρετρο ακουμπάει η Ελλάδα» είπε εύστοχα ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός (1884-1951), δίνοντας το πνεύμα ομόθυμης παρουσίας του λαού στην κηδεία.

Και «με μια φωνή όσο ποτέ δυνατή» απήγγειλε το ποίημα Παλαμάς, που είχε γράψει τα χαράματα της 28ης Οκτωβρίου προς τιμήν του μεγάλου ποιητή:

Ηχήστε οι σάλπιγγες... Καμπάνες βροντερές,
δονήστε σύγκορμη τη χώρα πέρα ως πέρα...
Βογκήστε τύμπανα πολέμου... Οι φοβερές
σημαίες, ξεδιπλωθείτε στον αέρα !

Σ' αυτό το φέρετρο ακουμπά η Ελλάδα! Ένα βουνό
με δάφνες αν υψώσουμε ως το Πήλιο κι ως την Όσσα,
κι αν το πυργώσουμε ως τον έβδομο ουρανό,
ποιόν κλεί, τι κι αν το πεί η δικιά μου γλώσσα;

Στη συνέχεια, ο ποιητής Σωτήρης Σκίπης (1881-1952), από τους τελευταίους εκπροσώπους της Νέας Αθηναϊκής Σχολής, απήγγειλε συγκλονιστικά το ποίημά του Στον Κωστή Παλαμά.

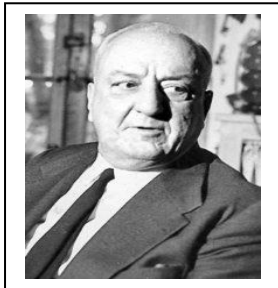

Μάτια στερεμένα από τις τόσες συμφορές,
δάκρυα δε θα χύσουνε για Σένα.

Φεύγεις, πας για το ταξίδι σου
το Αχερούσιο, το στερνό,
ω πρωτότοκε αδερφέ μας,
όμως κοίτα πώς ξοπίσω σου
οι Έλληνες σε χαιρετάνε.
Ο καθένας ένα στίχο σου
ψέλνοντας μελωδικό,
σε ξεπροβοδάνε
με τα μύρια σου τραγούδια,

που βουίζουν σα μελίτσια
πάνω απ' Απριλιού λουλούδια,
σα να προμηνάνε την Ανάσταση,
ω μεγάλε ραψωδέ μας.

Όταν τελείωσε η νεκρώσιμη ακολουθία, ο Σπύρος Μελάς, ο Άγγελος Σικελιανός και νέα παιδιά σήκωσαν το φέρετρο και κατευθύνθηκαν προς τον χώρο της ταφής. Την ώρα που θα εναπόθεταν το φέρετρο μέσα στη γη, πλησίασε ο αντιπρόσωπος του κατακτητή να καταθέσει στεφάνι.

Τότε, ο λογοτέχνης Γιώργος Κατσιμπαλής άρχισε να τραγουδά τον Εθνικό Ύμνο: «Σε γνωρίζω από την κόψη...». Ακολούθησε το συγκεντρωμένο πλήθος, «πρώτα δειλά –περιγράφει ο Κωνσταντίνος Τσάτσος– ύστερα η φωνή κατάκτησε όλον τον κόσμο, μυριόστομη. Ήταν η στιγμή η πιο συγκινητική. Ο κόσμος τραγουδούσε με πάθος. Κάποιος φώναξε Ζήτω η ελευθερία του πνεύματος.

Αλλά ο κόσμος ήθελε ελευθερία σκέτη και φώναζε: **Ζήτω η Ελευθερία!**».